

פרשת אמור

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש כל מלאכה לא תעשו שבת הוא לה' בכל מושבותיכם (כג, ג)

בנקאי השבת

אמרו עליו על ר' שמואל שטראוס זצ"ל שיהודי שמח וטוב לב היה, כי שמחה גדולה ונהרה אמיתית לא ראו על פניו מעולם, כפי שראו באותה שבת מיוחדת לפני שנים רבות. ירא אלוקים מרבים היה ר' שמואל שכל חייו התאמץ לקיים את רצון קונו ולהרבות במצוות ובמעשים טובים.

"חצר שטרויס" המפורסמת שבירושלים, נתרמה על ידו, כולל המבנים שבתוכה, לבקשתו של גאון המוסר רבי ישראל סלנט זצוק"ל. רבים שמעו על חצר זו, אך לא רבים יודעים, כי היום היא מכונה "מוסררה", לאחר שהערבים שכבשו את האזור כינוהו כך על שם בעלי המוסר שהתגוררו בו. כיצד נתרמה "חצר שטרויס", ומנין היה לר' שמואל שטראוס ממון כה רב? על כך שמענו מהמחנך הוותיק הרה"ג ר' משה טורק שליט"א נכדו של מורינו רבי יעקב רוזנהיים ז"ל שהיה חתנו של ר' שמואל.

ר' שמואל התגורר בעיר קרלסרוה שבגרמניה. לפרנסתו עסק ר' שמואל בניהול בנק קטן שהקים עבורו חמיו העשיר לאחר נישואיו. במושגי אותם הזמנים, כדי לנהל בנק קטן היה צורך בשלושה דברים. רישיון מן הממשלה. קבלות רשמיות וחליפה בעלת שני כיסים לכל הפחות, כדי לשכן בהם את כספי הפיקדונות.

ואכן, ר' שמואל ניהל את חליפתו ביד רמה. אנשים רבים סמכו עליו והפקידו בידיו את כל חסכוניותיהם, והוא פרנס את משפחתו ברווח.

בוקר אחד, יום שישי היה זה, לבש ר' שמואל את בגדי השבת לרגל שמחת ברית מילה שערך אחד מקרוביו, ולאחר ברית המילה עסק ר' שמואל בעסקיו במשך מספר שעות.

עם לילה, בליל שבת קודש, ר' שמואל סיים את תפילת ליל שבת והחל לצעוד אל ביתו, כאשר לפתע הבחין כי כיס מעילו תפוח. לתדהמתו הרבה התברר לו, כי כל כספי הפיקדונות שהופקדו בידיו, הצרוּרים בחבל ובשקיק בד, נמצאים בכיס מעילו. בו ברגע, עצר ר' שמואל מהילוכו. עיניו רשפו, ליבו הלם ורקותיו פעמו בחוזקה.

כל חייו עמדו על כף המאזניים. השלכת שקיק הבד, כמוה כהשלכת כל עתידו לנהר גועש. הוא כבר צפה בדמיונו את המוני הלקוחות - איכרים, סוחרים זעירים, אנשים שחסכו מפת לחמם כדי לרכוש תפילין לבנם יקירם, כולם עומדים בפתח ביתו וזועקים חמס. זעקות "גזלן", "גנב" ו"פושע" החלו להישמע במהרה, ותוך דקות מספר רוקן ההמון הזועם את תכולת ביתו, השליך אותו ואת משפחתו מדירתם ועשה בה שמות.

אחוז בשרעפיו עמד ר' שמואל בטיבורה של העיר, בפינת קרן רחוב הומה. הוא החליט את החלטת חייו, לעשות רצונו יתברך במסירות נפש. ידיו לא רעדו, בטנו לא צבתה, לבו פעם בקצב סדיר ורגוע, וארשת פניו שלווח הייתה, כאילו לוגם הוא כעת כוס חמין בהפסקת הצהריים, ר' שמואל ניער מעליו את מעילו, וצפה באדישות בצרור הכסף שנשמט מכיסו. ר' שמואל המשיך בהילוכו לעבר ביתו, ולא פנה להביט אף לא פעם אחת לעבר האוצר שברגע זה הופקר לגורלו. לבטח, לא יחלפו מספר דקות, וחייו של איזה גוי קרסלאוי ישתנו מן הקצה אל הקצה. נרות השבת ריצדו כתמיד, כאשר ר' שמואל נכנס אל ביתו כששמחה עצומה אופפת את כולו. חיוך רחב נמתח על פניו, ולאחר שאיחל לבני משפחתו "אגוטן שבת" לבבי, פצח ר' שמואל בשירת "שלום עליכם" שהדהדה על פני כל הרחוב.

פרשת אמור

אותה שבת לא ויתר ר' שמואל על זמר או מנגינה יפה כל שהיא שעלו בזיכרונו. גולש היה ר' שמואל מ"חסדי ה' כי לא תמנו" ומזמר "אמת אתה הוא ראשון", משם המשיך לשורר "בגלל אבות תושיע בנים", חזר ל"חסדי ה'", סיים ב"קה ריבון עלם" וקינח במארש עליז. בני ביתו לא ידעו מאומה על שאירע ברחוב, אך מי הוא זה שרואה את ר' שמואל עליז ושמח ואינו מצטרף? וכך חלפה לה השבת על משפחת שטראוס בטוב ובנעימים.

שלושה כוכבים קרלסוויים נצצו במרומים כאשר ר' שמואל אחז בהתרגשות את גביע הכסף, ובעוד טיפות יין זולגות במורד כף ידו הבדיל ר' שמואל בקול רם "המבדיל... בין ישראל לעמים בין יום השביעי לששת ימי המעשה"... כשבבלו הוא הודה לאלוקי ישראל על שנסך בו את תעצומות הנפש לבצע את רצונו לשמור על קדושת שבת המלכה, בלא כל חשבון.

הנוכחים סיימו לנגב את אצבעותיהם טבולות היין בכיסי מכנסיהם, כסגולה לעשירות, ור' שמואל סימן להם לשבת על מקומותיהם, והחל לספר להם את אשר אירע עמו בליל שבת. רגשות פחד ושמחה, צער והתרגשות, שימשו בערבוביא ליד שולחן השבת הגדול, שספג באותן שעות דמעות רותחות ודמעות גיל שניגרו מעיני בני המשפחה. ר' שמואל חיזק את ליבם בדברי מוסר ומאמרי חז"ל, כי הכל מאתו יתברך, ואל להם לדאוג, כי הוא הזן והמפרנס לכל, ואנו עשינו את רצונו. ר' שמואל סיים את דבריו והנוכחים שתקו. איש איש התכנס בהרהוריו פנימה, וכל אחד ניסה לגרש ממחשבותיו את השאלה המרה כיצד יראו "החיים שאחרי". האחד שיקע את ראשו בין ברכיו, השני השעין את סנטרו על השולחן ובהה באורלוגין התלוי על הקיר מולו, האחר ישב זקוף על כסאו, כאילו קפא מרגע ששמע את ההודעה הקשה.

הכל קפצו באחת ממקומם, כאשר כסאו של ר' שמואל חרק בעוצמה על ריצפת החדר. בני הבית הביטו באביהם, שנחפז ללבוש את מעילו העליון ועמד לצאת מפתח הבית תוך שהוא אומר: "עלינו מוטל להשתדל. אני הולך לבדוק מה קרה עם הכסף!" בני הבית נותרו במקומם, עצובים על שאירע, ודואגים לאביהם שעתיד להתאכזב מרה, כאשר יגלה כי צרור השטרות איננו. ואילו ר' שמואל, יצא שאננות את מפתן ביתו, כשרוח השמחה ששרתה עליו במהלך השבת, מלווה אותו לדרכו.

היה זה בשעת לילה מאוחרת. דמותו התמירה של ר' שמואל נראתה היטב על רקע האורות הצהובים שבקעו מחלונות הבתים. דמות של איש אמיץ, אדם ישר והגון, המאמין והבוטח באלוקיו בלא סייגים.

ר' שמואל הלך והתקרב אל המקום בו הוא שמט את מעילו, והנה, בדיוק באותה פינה, בקרן הרחוב ההומה, היה מונח ה... צרור, אכן. במשך שבת שלימה איש לא נגע בכספו של ר' שמואל! נס! ומופת!

ר' שמואל נשא את פניו למרומים, הודה לבורא העולם על שהעניק לו את הכוחות הדרושים לעמוד בניסיון כה גדול, ועל שהציב שמירה על כספו שהיה מונח במשך כל השבת ברחובה של עיר, ובעודו קורא בהתרגשות מזמורי הודיה מספר התהילים, התכופף ר' שמואל במלא הדרו, השיב את הצרור אל הבנק - לכיס מעילו, וחזר בעליצות לביתו. אין צורך לתאר את השמחה העצומה שהשתררה בבית משפחת שטראוס, כאשר אבי המשפחה נכנס אל הבית, כשכיס מעילו תפוח ועל פניו החיוך הנצחי.

הרב משה טורק שליט"א ששמע את המעשה מחמותו, שהייתה בתו הבכורה של ר' יעקב רוזנהיים, מסיים את דבר המעשה, כשהוא מפטיר ואומר: "ומה קרה אחר כך?" למחרת עבר באזור שר האוצר של המחוז ששמע כי יהודי ישר ונאמן מנהל בנק באזור זה, ובו במקום הוא החליט שכל כספי אוצר המדינה יופקדו בבנק של ר' שמואל שטראוס!

פרשת אמור

למה? כי כך רצה השי"ת לגמול לו על מסירות נפשו.

הפעם כבר היה ר' שמואל זקוק למספר מעילים בעלי כיסים עמוקים ורחבים. עד מהרה נפוצה השמועה כי מושל המחוז הביע את נאמנותו ב"בנק שטראוס", ותוך שנים מספר היה ר' שמואל לעשיר מופלג ומפורסם. מכספים אלו, תרם ר' שמואל את "חצר שטרויס" המפורסמת בה התגוררו צדיקים מופלגים וגאוני ארץ, בהם, הגאון ר' איצ'לה בלאזר והגאון נפתלי אמסטרדם זצוק"ל.

"אני חושב", מסיים הרה"ג ר' משה טורק שליט"א, "שעל מעשה זה, אין צורך להוסיף מילים ומוסר השכל, המעשה הזה מדבר בעד עצמו". אכן.

מקור: ניצוצות